

จริยธรรมนำเยาวชนชนคนรุ่นใหม่ ให้ช่วยชาติได้อย่างไร¹

พระคุษฎี เมธุงกูโร²

เวลานี้ชาติของเรามีวิกฤต วิกฤตนี้คือความล่อแหลมอันตราย ถ้าหากว่าทำไม่ดีอาจล่มจม แต่ถ้าหากว่าปรับปรุงหรือปรับตัวทันทีก็อาจจะเกิดความสำเร็จ เพราะวิกฤตนี้เป็นอันตรายและเป็นโอกาสประกอบกัน เพราะถ้ามีวิกฤตแล้วจะมีโอกาสให้เขาปรับปรุง เพราะพอมาถึงจุดวิกฤตถ้าเราปล่อยไปเรื่อยๆ แล้วจมแน่ เพราะอย่างนั้นต้องมีวิธีการปรับปรุงครั้งใหญ่ ถ้าปรับปรุงถูกทางก็อาจจะรอด สังคมเราเมื่อก่อนเรียกว่ากินบุญเก่า อยู่กันอย่างสบาย แต่เดี๋ยวนี้เขาบอกว่าประเทศไทยเสียกรุงแล้วเสียเอกราชทางเศรษฐกิจกับพวกฝรั่ง เพราะอะไร เพราะว่าเราพึ่งเพื่อเหลือเกิน เราไปกู้หนี้เขามาแล้วใช้อย่างไม่เป็นประโยชน์ จนเดี๋ยวนี้เขาเรียกเงินคืน เราไม่มีให้เขา เขาต้องเข้ามายึดของหรือมาซื้อของในราคาถูก เช่นเดียวกับชาวบ้านคนหนึ่ง มีนายทุนเอาเงินมาให้กู้ คิดดอกเบี้ยถูก ๆ ร้อยละ 3 แก้กู้มาจัดงานแต่งงานลูกสาว จัดงานบวชลูกชาย ซื้อรถเก๋งมาขับแล้วเอาที่ดินที่มีอยู่ไปจำนอง ไม่ได้คิดนำเงินมาลงทุนทำการค้า

หรือทำอะไร คิดแต่ปลูกบ้านแต่งบ้านให้ใหญ่ขึ้น แล้วเป็นอย่างนี้ พอเขาเรียกเงินคืนก็ไม่มีเงินให้เขา รถที่ซื้อมาก็ยึดคืน บ้านที่แต่งไว้ดี ๆ เขาก็มาซื้อราคาถูก ๆ ก็ต้องขายเขาเพื่อใช้หนี้ สุดท้ายก็ไม่มีบ้านอยู่

เวลานี้เมืองไทยใกล้จะล้มละลาย เพราะคนไปซื้อกระเป๋าใบละ 30,000 บาทมาใช้ ปีที่แล้วคนไทยซื้อกระเป๋าและเสื้อผ้าจากฝรั่งเศส 10,000 ล้านบาท เมื่อมีเงินเราใช้เงินเพลิน นิสัยเราเสียเงินเล็กๆ น้อยๆ ไม่สนใจ เดี่ยวนี้อะไรก็เอามาขายหมด ถูกๆ ก็ไม่เป็นไร แต่ชาวบ้านหรือเกษตรกรก็คงไม่กระทบกระเทือนมาก เพราะเขาก็กินยังมีบ้านมีที่ดิน และเดี๋ยวนี้เราเริ่มต้นขึ้นมา จากการที่เราเคยหลงไปช่วงหนึ่งหรือฝันไปช่วงหนึ่งว่าประเทศไทยเจริญรุ่งเรืองอันดับหนึ่งของโลก สิ่งต่างๆ เจริญก้าวหน้า มีนักปราชญ์ท่านหนึ่งกล่าวว่า "เงินทองนั้นเป็นของมายา ส่วนข้าวปลานั้นเป็นของจริง" เงินทองนี้เป็นของสมมุติ เจ้าของโรงเหล้าหรือเจ้าของธนาคารแห่งหนึ่งมีเงินหมื่นล้าน เมื่อเดือนที่

¹ ธรรมเทศนาในการจัดฝึกอบรมหลักสูตร "การพัฒนาคนของปัญญาชนคนรุ่นใหม่" ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยจัดร่วมกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ณ วัดถ้ำสุมนิ กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จ.พัทลุง ระหว่างวันที่ 7-9 สิงหาคม 2541

² วัดทุ่งไผ่ อ.เมือง จ.ชุมพร

แล้วเขาประกาศลดมูลค่าหุ้นลงมาพันเท่าจากหุ้นละ 10 บาท เหลือหุ้นละ 10 สตางค์ เงินหมื่นล้านที่ถืออยู่ มีมูลค่าแค่ 10 ล้านเท่านั้น จากเศรษฐกิจหมื่นล้านกลายเป็นเศรษฐกิจสิบล้าน กลายเป็นคนจนในพริบตา เพราะฉะนั้นปีที่แล้วมีคนฆ่าตัวตายด้วยการยิงตัวตาย กินยาตายมาก แต่บางคนอาจจะฆ่าตัวตายด้วยทางอ้อม เช่น วันๆ หนึ่งก็หมกตัวแต่กับการกินเหล้า กินเบียร์ เมื่อก่อนกินเหล้า เคี้ยวนี้ก็ไม่มีเงินซื้อ จึงหันมากินเบียร์ราคาถูกงานก็ไม่มีทำงานที่มักเป็นงานหนัก มันเหนื่อย บางคนทำงานก็ได้วันละไม่กี่สตางค์ ไม่ก็ร้อย แต่ก่อนเล่นหุ้น ทำนาถุ้ง ข้าวเพชพรลอย ได้วันหนึ่งหลายพันหลายหมื่นบาท เมื่อมาทำงานได้เงินวันหนึ่งไม่กี่ร้อยบาท ไม่มีใครอยากทำ จึงหันมาเล่นการพนัน เล่นหวย ทรงเจ้า เข้าผี เรื่องอบายมุข สิ่งเสพติด มีมากขึ้น คล้ายกับมีความทุกข์แล้วมีอะไรเข้ามาซ้ำเติมอีกก็เลยยิ่งจมกันไปใหญ่

เมื่อหันมามองที่เยาวชนไทยว่าช่วยกู้ชาติได้อย่างไร ชาตินี้ล่มจมไปก็เพราะผู้ใหญ่ ส่วนหนึ่งอาจจะหลงระเห็จ ส่วนหนึ่งไม่รู้เท่าทันก็โดนฝรั่งหลอก เราก็เป็นคนรุ่นใหม่ที่จะต้องสร้างความพร้อมที่จะปรับภาวะที่เราจะกู้ชาติอย่างไร ที่ผ่านมานี้ชาตินี้ล่มจมเพราะความโลภ ลงทุนไปแล้วก็เก็งกำไร ไม่มีมีการวิจัยศึกษาว่ามันเป็นไปได้จริงหรือไม่ และไม่มี ความซื่อสัตย์ ข้าราชการคอร์รัปชัน พวกนายทุนก็ใช้เงินใต้โต๊ะ อย่างประมูลงานสักร้อยล้านบาท ทำจริงๆ แค่ 30 ล้านบาท กำไร 10 ล้านบาทเอาไปให้ข้าราชการ แล้วไม่ให้ล่มจมได้อย่างไร อันนี้เป็นเรื่องจริงที่ขุมพร หาดใหญ่ บางครั้งรับเหมามาด้วยเงินจำนวนหนึ่ง คนที่เป็นเจ้าของเรื่องเขาเอาไปแล้ว 60% เหลือแค่ 40% ให้ผู้รับเหมาเอาไปจกทำเขาคิดต้องเอากำไร 10% ซึ่งใช้งบประมาณจริงเพียง 30% แต่งานก็เสร็จ ดังนั้นถ้าหากตั้งงบประมาณจริงๆ ตั้งไว้แค่ 40% ก็พอ ไม่ต้องถึง 100% เพราะเราจะหมดเงินไปกับโครงการ หมิ่นๆ ล้าน พันๆ ล้าน แล้วเราได้ผลงานไม่คุ้ม จะเห็นได้ว่าเราเอาเงินมาใช้แบบไม่ถูกทาง และไม่ถูกเรื่องด้วย เราก็ต้องมาทบทวนใหม่ บางคนก็เสนออย่าไปกู้เขาเพิ่มเลย ถ้าถูกต้องเขียอีกเพิ่มอีก บางคนก็บอกให้กู้เพิ่ม แล้วก็ยึดจากพวกฝรั่งได้ ตอนนี้เวียดนามก็ลดค่าเงิน จีนก็ลดค่าเงิน เมืองไทยจะย้ายไปอีก เศรษฐกิจทั่วโลกกำลังตกต่ำเหมือนตอนสงครามโลกครั้งที่ 2 นักเรียนนักศึกษา

คนที่จะรอดคือคนที่ขยัน ประหยัด มีศิลปะ ฟังพาตัวเองได้ ตามหลักพุทธศาสนา อัตตาหิ อัตตโน นาโถ คนเป็นที่พึ่งแห่งตน

จะก้มหน้าเรียนหนังสือ ขอเงินแม่ขอเงินพ่อไปเรื่อย ๆ ไม่ได้ เพราะพ่อแม่ก็จะตายแล้วเพราะไม่มีเงินที่ส่งลูกเรียนเมืองนอก ก็เรียกกลับมาหมดแล้ว ฉะนั้นเราก็ต้องเรียนให้สำเร็จมีความรู้เท่าทัน เรียนจบแล้วสามารถนำไปแก้ปัญหาให้ครอบครัว ให้กับประเทศชาติได้

จากความคิดพลาดที่ผ่านมา การหลงในวัตถุนิยม ไม่มีสันโดษ มีรถคันที่ 1 ต้องมีคันที่ 2 คันที่ 3 อีก มีบ้าน 1 หลังอยู่ก็ไม่พอ ต้องซื้อบ้านหลังที่ 2 ใกล้ภูเขาที่เชียงใหม่ บ้านพักตากอากาศที่ชะอำ หัวหิน เราซื้อด้วยเงินกู้มาทั้งนั้น ชีวิตไม่มีสันโดษ มันเลยสร้างความต้องการเทียม ความต้องการปลอม ผลผลิตสินค้ากันมากมายสุดท้ายก็ไม่มีคนซื้อ ของญี่ปุ่นก็ไม่มีคนซื้อ ของอเมริกาก็ไม่มีคนซื้อ ต่อไปอเมริกาก็คงจะล้มเหมือนกัน แต่คนที่จะรอดคือคนที่ขยัน ประหยัด มีศิลปะ ฟังพาตัวเองได้ ตามหลักพุทธศาสนา อัตตาหิ อัตตโน นาโถ คนเป็นที่พึ่งแห่งตน เราจะไปพึ่งรัฐบาล รัฐบาลไม่มีเงิน รัฐบาลก็จะไปพึ่งต่างชาติ ต่างชาติก็นำเงินเข้ามา ที่มานี้ไม่ได้มาช่วยเหลือ แต่มาช่วยเฉือนให้เหลือแต่กระดูก ต่อไปธนาคารจะเหลือเป็นของคนไทย 3 ธนาคาร นอกนั้นก็เป็นอย่างต่างชาติหมด เพราะฉะนั้นเราก็จะจนอย่างฉับพลัน แต่เราก็มีทรัพยากร สติปัญญาเราอย่างดี เพราะฉะนั้นชีวิตต่อไปของเราต้องขึ้นกับเงินในไหน้อยคือใช้เงินลดลง สิ่งที่เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นคือ เราเชื่อของนอกน้อยลง เนื่องจากมูลค่าของดอลลาร์แพงขึ้นเท่ากับของนอกแพงขึ้นเท่าตัว ประกอบกับกำลังซื้อของเราไม่มี เราก็เลยมาซื้อของไทย ทำเอง ใช้เอง ปลูกผักกินเอง ปลูกยาสมุนไพร ไข่เอง เครื่องสำอางก็ทำจากสมุนไพร หรือทำเอง อันนี้ก็เป็นสิ่งที่จะฝากไว้ เมื่อถึงเวลานั้นคนเรามีโทรศัพท์มือถือ มีรถคนละคัน กลับบ้านก็ไม่เคยพร้อมกัน ไม่เห็นหน้ากันต่างคนต่างกินข้าว ตอนนี้ก็โปรดคนเดียวกันแล้ว เพราะใช้คนละ

คั้นไม่ไหวต้องคืนเขาบ้างถูกยึดไปบ้าง ความใกล้ชิดใน
 ครอบครัวก็มีมากขึ้น วันเสาร์อาทิตย์ที่เคยเที่ยวสวนสนุก
 หรือสถานเริงรมย์ก็ไปไม่ได้ ก็ไปเที่ยวสวนสาธารณะบ้าง
 ทำสวนครัวในบ้านบ้าง จัดชั้นหนังสือ ดูทีวีด้วยกัน ก็เลย
 ใกล้ชิดกันกว่าแต่ก่อน นี่ถ้าหากมันเจริญถึงขนาดว่ามีโอกาส
 มาคุยกัน ปู่ย่า ตายาย หลานๆ มาเล่นนิทานด้วยกันมันก็จะ
 ยิ่งดี คือเรากลับมาหาสันตทานุการกันในบ้าน ไม่ต้องใช้เงิน
 แต่จะใช้จินตนาการ ใช้ความสามารถของสังคมในบ้านเป็น
 สำคัญ เพราะฉะนั้นเราก็มาหาทางออกกัน ธรรมชาติจะเสนอ
 ในที่นี้เพื่อให้อาสาสนใจเกี่ยวกับการทำงาน แต่ก่อนนั้น
 คนชอบที่จะหาเงิน โดยไม่ต้องทำงานยิ่งดี วันหนึ่งไปนั่งที่
 ตลาดหุ้น แล้วก็ซื้อหุ้น ซื้อขาย เมื่อถูกแล้วก็ได้เงินหรือ
 การลงทุนแบบเก็งกำไร คนได้ก็มี คนเสียก็มาก คนที่เสียก็
 ไปโดดตึกตาย คนที่ได้ก็ไม่ได้ทำอะไรสร้างสวรรค์ ตัวเขิน
 อย่างนี้ประเทศขาดเงิน เพราะอย่างนั้นจึงเดิมน่าอย่าทิ้ง
 การทำมาหากิน การผลิต ต้องเลี้ยงตัวเองให้พอเพียง
 แล้วทำเงินได้เท่าไรก็ลงทุนหรือขยายความช่วยเหลือไปทำ

อย่างอื่นเพิ่มขึ้น ก็อย่าได้ถูกเขามาทำ บางคนฝรั่งมี 3 ทำ 10
 กู้ 7 จะเป็นหลักการเชิงธุรกิจ ถ้ามีเครดิตไปกู้เขาเสีย
 ดอกเบี้ยก็ไม่เป็นไร การขายสินค้าก็เช่นกันก่อนจะขายสินค้า
 เราต้องขายตัวเราให้ได้ก่อน เราต้องขายความน่าเชื่อถือ
 ของเราก่อน เพราะกลของสินค้าคือภาพที่เราผสมผสานกัน
 ไป

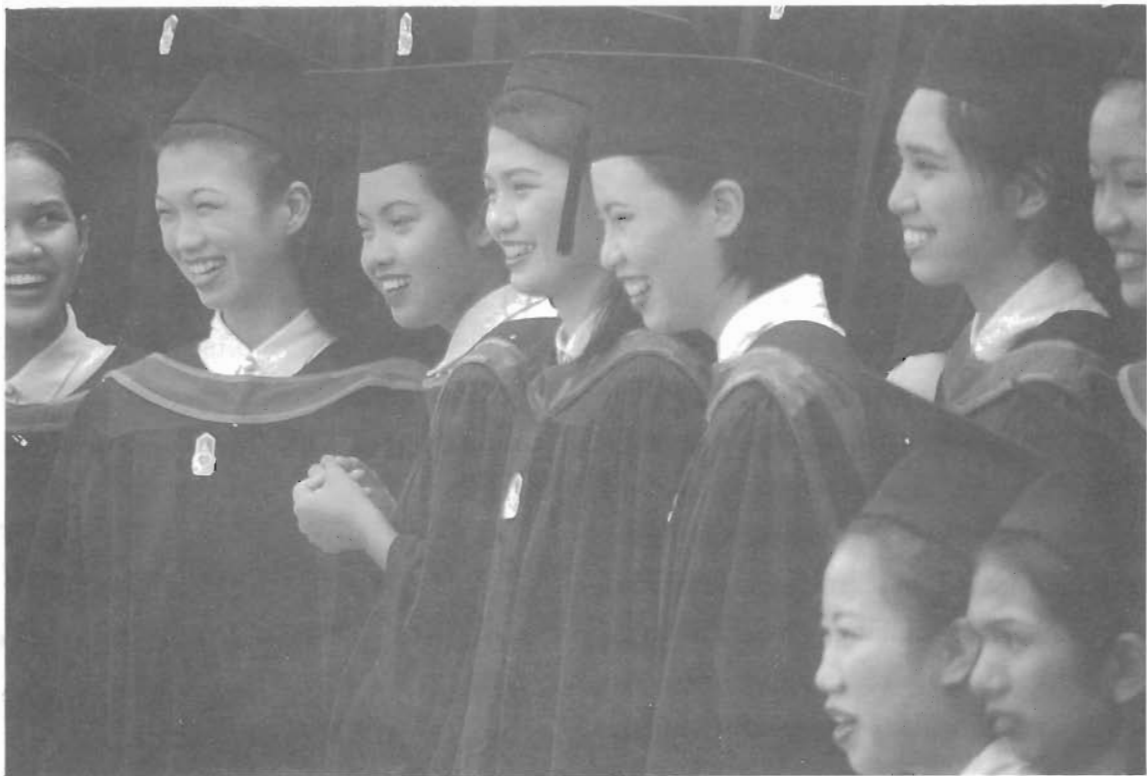
ธรรมชาติจะเสนอในที่นี้มีแค่บทเดียว แต่หากว่าเรา
 ปฏิบัติได้จริง ๆ แล้วจะเรียนก็สำเร็จ ทำงานก็สำเร็จ เดินทาง
 ก็สำเร็จ เอาตัวรอดได้ ธรรมชาติที่เรียกว่าพระ 5 พละ
 แปลว่า กำลัง ในบรรดากำลังทั้งหลาย ถ้ามนุษย์แข่งกำลัง
 ภายกัยสัตว์ย่อมแพ้เป็นธรรมดา แม้วิ่งเร็วก็แพ้ม้า แพ้เสือ
 แข็งแรงก็แพ้ช้าง แพ้วัวควาย เขี้ยวเล็บเราก็สู้ไม่ได้ ความ
 อดความอดเราก็สู้ไม่ได้ เช่น จับแมลงสาบไว้กับทุเรียน
 ทั้งวันไม่ตาย ตัวเป็นมนุษย์ต้องตายแน่นอน เพราะมนุษย์
 ปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้น้อยมาก เพราะฉะนั้น
 กำลังทางกายเราด้อยกว่า มนุษย์ตายไปแล้ว ภายหลังไฟใคร
 สักร้อยสองร้อยก็ไม่มีใครซื้อ แต่ข้างกายยังมีงา วัวควาย

**ธรรมะที่จะเสนอในที่นี้ หากว่าเราปฏิบัติ
ได้อย่างจริงจัง แล้วจะเรียนก็สำเร็จ ทำงานก็
สำเร็จ เดินทางก็สำเร็จ เอาตัวรอดได้
เรียกว่า พละ 5**

ยังมีเขามิหนัง เรานี้หาดีไม่ได้สักอย่าง เอาไปเผาแล้วก็เอามาขายเป็นสารเคมี เป็นแคลเซียม ขายได้ไม่ถึงพันบาท เพราะฉะนั้นมูลค่าร่างกายของเราน้อยมากแต่มนุษย์มีปัญญาจะเหนือกว่าสัตว์ทั้งหลาย ช้าง ม้า วัว ควาย เราสามารถจะเอามาเลี้ยง จับขุงให้เราดี เราคิดเครื่องจักรที่จะเอาชนะสัตว์ทั้งหลายได้ มันวิ่งเร็วเป็นจรวด ต่อไปรถไฟยังเร็วได้ เพราะฉะนั้นมันก็แพ้เพราะมนุษย์มีสมอง มีกำลังใจมาก แต่มนุษย์เกิดใช้ไม่เป็น ความสามารถของมนุษย์จะทำลายทุกอย่างทุกอย่างได้อย่างสาหัสเลย ถามว่าช้างหรือโคโนเสาร์ทำลายภูเขาได้หรือไม่ ก็ดซิลล่าก็ไม่สามารถทำลายได้ แต่คนทำลายป่าไม้หมด ภูเขาทั้งหมด ย้ายภูเขา ถมทะเล ทำได้หมด แม้แต่ระเบิดนิวเคลียร์ทำให้แผ่นดินหายไปทั้งผืนก็ได้

ทำได้ทั้งนั้นถ้ามนุษย์จะทำลาย ถ้าเขาจะสร้างสรรค์ ก็สร้าง-สร้างสรรค์ได้มาก เพราะมนุษย์มีปัญญา มีสมอง มนุษย์สามารถโคจรธรรมชาติได้ แต่ก่อนนั้นคนจะต้องตั้งท้อง จะต้องอุ้มท้องให้เกิดชีวิตใหม่ ต้องลำบาก แต่มนุษย์ก็ไปคัดถอนโดยการคุมกำเนิด มนุษย์นี้สามารถลุ่มหลงในกามารมย์ได้ทั้งวันทั้งคืน ตลอดปีด้วย เพราะอย่างนั้นมนุษย์จะเกิดกิเลสมากกว่าสัตว์ ถ้าจะใช้ในทางที่จะกอบโกย ทำอะไรได้ง่าย พระพุทธเจ้าก็ให้เราได้พัฒนาธรรมะที่ดีๆ ขึ้นมา เมื่อพัฒนาแล้วมนุษย์นี้จะนำบูชาว่าสัตว์ทั้งหลาย แม้เทพก็ชมพระยาก็สรรเสริญไม่มีสิ่งใดดีไปกว่ามนุษย์ที่พัฒนาคนแล้วสิ่งที่เราควรจะพัฒนาขึ้นมา มี 5 อย่าง คือ

1. ศรัทธา แปลว่า ความเชื่อมั่น เชื่อมั่นในแนวทางที่เราเดินไปว่าเป็นทางที่ดี นำไปสู่เป้าหมายที่ดี มีผู้นำที่ดีหวังดีต่อเรา พาเราไปถึงที่หมายที่ดีได้แน่นอน อันที่สองต้องเชื่อมั่นในตัวเอง เราต้องเชื่อว่าเราไปได้ถึงที่หมายอาจจะช้ากว่าคนอื่น แต่เราต้องไปถึงให้ได้ ถ้าเราไม่ตั้งไม่ละความพยายามต้องถึงได้ เพราะพระพุทธเจ้าตรัสไว้เอง สัตว์ทั้งหลายตรัสรู้ได้ทั้งนั้น ทุกคนตรัสรู้ได้ เว้นแต่เขาเล็กเขาหลงผิดไปเท่านั้น เขาไม่มีทางตรัสรู้ เขาถูกอุกตัวเอง

เพราะฉะนั้นเราอย่าดูถูกตัวเองคิดว่าเรานั้นทำไม่ได้ คนอื่นเขาทำได้ทั้งนั้นเราทำไม่ได้ เรามันไม่ได้เรื่อง ก็ขนาดตัวเองดูถูกตัวเอง แล้วคนอื่นจะไม่ดูถูกได้ยังไง ฉะนั้นคนเราต้องมีศรัทธาว่าเรานั้นคนเหมือนกัน เขาทำได้ เราก็ต้องทำได้ในเรื่องของความดี ไม่ใช่เขาทำชั่วได้เราก็อำนาจได้ นั่นเป็นเรื่องที่แข่งกันเอง เราทำความดีแล้วยังเปรียบเทียบกับคนอื่น จริงอยู่เขาทำได้ เราอาจจะทำได้น้อยกว่า แต่ถ้าเราเดินทุกวัน ทุกก้าว มันก็คืองถึงไซ้หมื่น วันนี้ไม่ถึงปีหน้าปีหน้าไม่ถึงอีกสิบปี สิบปีไม่ถึงก็ตลอดชาติ ตลอดชาติไม่ถึงก็ชาติหน้า ไปถึงที่หมาย เต็มมันยังชนะกระต่ายได้ เพราะกระต่ายมันเลลโลด ฉะนั้นเราอาจจะเป็นกระต่ายหรืออาจจะเป็นเต่า ก็ขอให้เราเดินต่อไป มีศรัทธาว่าความดีงามนั้นเราก็มิได้ถือได้ เมื่อพูดเรื่องงานทั้งหมด ขอให้ศรัทธาให้เห็นคุณค่าความดีงามทั้งหมดเพราะงานช่วยให้เราไม่พึ่งพาน้ำมันไม่พ่นวาย เพราะกลัวตกราน กลุ้มกังวล งานช่วยให้เราทำคนมีประโยชน์ อิ่มใจ สุขใจ งานช่วยให้เรามีเพื่อนที่ดี งานช่วยให้เรามีปัจจัย 4 เลี้ยงชีพ งานมีคุณค่า เป็นของจำเป็นของชีวิตเรา ถ้าเราปราศจากงานจะพึ่งพาน้ำ จะเค็งคว้าง คนสวีเดน คนสแกนดิเนเวียฆ่าตัวตายมาก คนประเทศที่เจริญแล้วที่มีสวัสดิการดี สถิติฆ่าตัวตายมากกว่าประเทศยากจนอย่างอินเดีย หรือแอฟริกาที่ต้องต่อสู้กับชีวิตให้มีความกินทุกวันนี้ พวกที่เจริญแล้วนั้นมันกินทุกวันนี้อยู่แล้ว เป็นเศรษฐีไม่รู้จะอยู่ไปทำไม ไม่มีเหตุผลที่จะอยู่แต่มีเหตุผลที่จะตายชีวิตน่าเบื่อ อยู่ไปก็ไม่มีใครเห็นใย ไม่มีความเก็อกูล

ความสัมพันธ์ในครอบครัวก็ไม่มี วันคริสต์มาสก็ไปซื้อต้นคริสต์มาสมาไว้ที่บ้านก็ไม่มีใครมาคุยกับเขาน่าเศร้ามากเงินก็มีอะไรๆ ก็มี แต่ว่าไม่มีเพื่อน ส่วนเราเก็บหอมรอมริบกว่าจะซื้ออะไรสักชิ้นหนึ่งได้ลำบากเหลือเกิน แต่เรามีเพื่อน เราก็เลยอยู่เพื่อเพื่อน อยู่เพื่อญาติพี่น้อง เรารู้ว่าเราอยู่แล้วคนบางคนมีความสุข เราก็มียุทธผลที่จะอยู่ แม้จะอยู่ด้วยความลำบากก็ตาม คนมีศรัทธาแม้จะเจอความยากลำบาก ย่อมมีทางเห็นโอกาสในทุกปัญหา ส่วนคนที่ไม่มีศรัทธาคือคนที่พ่ายแพ้ตลอดกาล เห็นปัญหาในทุกโอกาส บางเรื่องน่าจะทำอะไรได้ ทำแล้วลำบากยอมแพ้ ส่วนคนชนะ แม้จะยากแต่ก็ทำได้ ส่วนพวกที่คิดแต่ก็ไม่สามารถทำได้แต่ก็ไม่ทำเพราะมันยาก คนที่เขาชนะแม้จะยากก็ทำได้ ถ้าเราไม่มีศรัทธาชีวิตเราก็ไม่ยืนยาวและที่ผ่านมามาประเทศเราล่มจมเพราะไม่มีศรัทธา เราไม่ศรัทธารัฐบาล รัฐบาลช็องคอง อย่างพ่อแม่สามีภรรยาเขาไม่มีศรัทธากันและกัน ไม่ไว้วางใจกันระแวงกันครอบครัวยุ่ไม่ได้ จะทำอะไรดี ๆ ก็ไม่ยอมทำเดี่ยวจะโดนว่า ต่างคนต่างระแวง ต่างคนต่างท้อแท้ บางเรื่องปัญหาเล็กก็ต่อรอให้เป็นปัญหาใหญ่ ไม่เช่นนั้นก็คุยกันไม่ได้ ไม่มีใครสนใจจะแก้ไข ดังนั้นเรื่องศรัทธานี้สำคัญเราต้องทำตัวให้เป็นที่ศรัทธาด้วย ทำให้เป็นที่ศรัทธาได้ก็ต้องเอื้อเพื่อสุจริต สม่่าเสมอคงที่ ไม่ใช่ว่าเดี๋ยวดีเดี๋ยวร้ายเขาก็วางใจไม่ได้ บางคนผีเข้าผีออก ไม่มีความสม่ำเสมออันนี้ก็อยู่ในเรื่องของศรัทธา

2. วิริยะ หมายถึง ความเพียร คือ ความขยัน บากบั่นอดทน กล้าหาญ แม้จะถูกเยาะเย้ยก็ไม่คิด ต่อสู้กัดฟันในสิ่งที่เราเชื่อ เรามีศรัทธาแล้วเรามีวิริยะ พากเพียร ถ้าไม่มีศรัทธาก็ลำบาก เพราะความเพียรไม่เกิดถ้าไม่มีศรัทธาไม่เชื่อมั่นจริง ๆ ความเพียรไม่ใช่ทางกายเพียงอย่างเดียวเราจะต้องอดนอนทั้งคืน เราจะต้องขุดดิน จะต้องกัดฟันจะต้องอดอาหาร นั่นคือความเพียรทางกายที่จะต้องมี

**คนมีศรัทธาแม้จะเจอความยากลำบาก
 ย่อมมีทางเห็นโอกาสในทุกปัญหา ส่วนคนที่ไม่มีศรัทธาคือคนที่พ่ายแพ้ตลอดกาล**

เหมือนกัน แต่ที่สำคัญที่สุดคือมีจิตใจมั่นคง เราจะเรียนให้สำเร็จ ถ้ามีใครช่วยให้เราโกรธ เราจะต้องไม่เป็นไปตามที่เขายุ เราที่กัดฟันเรียนต่อไป วันหนึ่งข้างหน้าเราจะต้องชนะความอดทน ความกล้าหาญ บากบั่นนี้ จะชมชื่นในเบื้องตัน แต่ทว่าขึ้นในบันปลาย อดทนต่อการดูถูก บางครั้งการดูถูกก็มาช่วยยวนให้เราเพลิน ไปเที่ยวกันนั้นก็เลยไม่ได้เรียนหนังสือ แล้วจะจบได้อย่างไร ถ้ามีสิ่งที่มาช่วยยวนให้เราสะดวกสบายให้เราเพลิน เราก็แพ้ในที่สุด ความเพียรนี้มี 2 แฉ่ง แฉ่งหนึ่งเกี่ยวกับทางดี แฉ่งหนึ่งทางชั่ว หากเกี่ยวกับความชั่วเราต้องมีความเพียร เพื่อป้องกันอย่าให้ความชั่วเกิด แล้วเพียรแก้ไขนิสัยที่ไม่ดีของเรา ส่วนความดีให้เพียรก่อนแล้วเพียรเก็บ มาวัดก็ก่อให้เกิดสิ่งที่ดีหลายอย่าง ก่อให้เกิดวิสัยที่ดีแล้วทำต่อไป พยายามรักษาความดีอย่าให้จางไปก่อนแล้วเก็บสิ่งที่ดี กันและแก้สิ่งที่ไม่ดี โดยมากเป็นเรื่องของใจ

3. สติ พอมีความเพียรพยายามมากขึ้นสติก็จะถูกสร้างขึ้นเรื่อยๆ หากคนเรากินข้าวอิ่มแล้วไปนอน ไปเที่ยวจะมีสติได้อย่างไร มัวแต่หาความสุขทางกาย จิตใจจะอ่อนล้า แต่ในทางกลับกันเราไม่หลงความสุขทางกาย เราสู้งาน จิตใจจะถูกกระตุ้นให้เกิดสติ พระพุทธเจ้าตรัสว่า "สติตรงกับสมัชชาตะโร สติเป็นเครื่องตื่นอยู่ในโลก" พุทธะ

คือ ผู้รู้ ผู้เบิกบาน ผู้ตื่นตัว อะไรที่ดีเราต้องรีบทำ ตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา อะไรที่ไม่ดีอย่าถลนเข้าไป เพราะถ้าเราเสียเวลากับเรื่องที่ไม่ดี เสียเวลา 1 วัน 1 ชั่วโมง เราก็ไม่สามารถเรียกคืนได้ คนมีสติคือคนที่อยู่กับปัจจุบัน เห็นคุณค่าของเวลา ไม่หลงอดีตและอนาคต อดีตก็ผ่านมาแล้ว อนาคตยังไม่มาถึง ทำปัจจุบันให้ดีที่สุดในอดีตที่เคยผิดพลาดมานั้น ปัจจุบันเราสามารถแก้ไขได้ให้ถูกต้อง ทำปัจจุบันให้ดีอนาคตก็จะดี เตรียมตัวเพื่อจะรับอนาคตแม้จะเป็นอนาคตที่จะร้ายขนาดไหนก็ตามถ้าเราเตรียมใจไว้แล้วเราจะรับได้ ฉะนั้นจงมีสติระมัดระวังไม่ประมาท และการที่เราเป็นคนมีสติทำให้เราสุจริตจริงใจจะทรงให้เราชนะ ไม่ผิดพลาด มีสติมีความตื่นตัว

- สติในกาย คือ เคลื่อนไหวในกายให้มีสติ จะเดินจะนั่ง จะกินข้าวให้มีสติ คนมีสติจะไม่ใช้ของเปลือง เช่น เวลาจะซื้อของถามก่อนว่าจำเป็นไหม หากไม่จำเป็นก็ไม่ต้องซื้อ มีพิษมีภัยมีโทษหรือไม่ หากมีไม่เอา ต้องคิดและถามถึงคุณโทษตลอดเวลา มันจะทำให้เราประหยัดเงิน ประหยัดเวลา

- เวทนา การมีเวทนาเกิดขึ้นเราชอบหนีความเจ็บปวดทางกายไปหาความเพลิดเพลิน จนทำให้เราเจ็บใจ เจ็บกายเจ็บไม่นานก็หาย เจ็บใจนั้นเจ็บนาน และเมื่อเราไป

หลงความสบายทางกายเราจึงถูกเขาหลอก เราชอบอะไรที่เพลินๆ ได้เวทนาที่เป็นสุข คนจะถูกหลอกก็เพราะขาดสติ เมื่อกิเลสเข้ามาก็ขาดจิตใจขาดสติทันที เพราะไม่ได้คิดว่าเรื่องที่เขาพูดเป็นไปได้และถ้าเราไม่มีความโลภคบคบบังอยู่ คนเราก็จะหลอกยาก หรือถ้าเขาไม่ช่วยยู่ให้เราโกรธให้เราแวง เราจะฆ่าคนไม่ได้ เช่นมีคนเอาปืนมาใส่มือเราแล้วให้ไปฆ่าคนนั้นคนนี้เราทำไม่ได้ หากมีการช่วยทุกวันว่าเราโดนใส่ร้ายอย่างจ้องอย่างจี้เราก็จะหลงลืมตัวเอง สติเป็นตัวที่สำคัญที่สุดในทางพุทธศาสนาและอย่าทำลายสติด้วยการหาของมีนเมาหมอมตัวเอง คนเราหลงมัวเมาหลงลืมกายหลงกายลืมแก่ หลงลูกเมียลืมพ่อแม่

- จิต จิตคิดอะไรก็รู้ทันไม่ว่าจะคิดดีหรือคิดร้าย เราคิดในทางที่ผิดก็เกิดความทุกข์ เช่น เรื่องอดีตที่เป็นความคิดไม่ควรคิด หากคิดแล้วเสียใจก็ไม่ได้อะไรขึ้นมา เรื่องในอนาคตมองไม่เห็น เรื่องที่คิดไม่ต้องคิด หากเป็นเรื่องที่ผิดเราสามารถคิดให้ถูกทาง โดยการคิดให้อภัย คิดเพื่อให้เรามีบทเรียนเพราะความทุกข์เป็นบทเรียน เป็นครูที่ดีมาก เพราะฉะนั้นควรคิดให้ถูกทางคิดให้เป็นบทเรียน คิดให้เป็นกุศล ผู้ใหญ่ควรคิดทำความดีเพราะเวลาเหลือน้อย ส่วนเด็กก็จะคิดให้ดีมีสติไม่ประมาทเพราะเราอาจไม่ได้แก่ตายเหมือนผู้ใหญ่ แต่อาจตายเพราะโรคมัยใช้เจ็บ ตาย

คนมีสติคือคนที่อยู่กับปัจจุบัน เห็นคุณค่าของเวลา ไม่หลงอดีตและอนาคต อดีตก็ผ่านมาแล้ว อนาคตยังไม่ถึง ทำปัจจุบันให้ดีที่สุด

เพราะถูกทำร้าย ดายเพราะอุบัติเหตุ คนแก่ในสมัยก่อนอยู่ได้นานเพราะไม่ค่อยมีอุบัติเหตุและสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ

การมีสติคือ คิดให้ถูก อ่าน คิดให้ถูกเวลา เวลาทำงานก็อย่าไปทวงบ้าน เวลาพักผ่อนนอนหลับก็อย่าไปคิดเรื่องงาน เรียนเป็นเรียน เล่นเป็นเล่น แบ่งเวลาให้เป็นแล้วจะไม่เสียงานเสียการเรียน บางเรื่องไม่คิดไม่ต้องคิด คิดใหม่ทำใหม่ บางเรื่องคิดแล้วให้กำลังใจเป็นบทเรียนสอนใจเจ็บแล้วจำเพื่อจะไม่คิดซ้ำอีก ตระก่าแล้วต้องรู้จักเมตตาปรามิตต่อคนอื่น แนะนำอย่าให้เขาผิดพลาดอีก

4. **สมาธิ** แปลว่าจิตที่ลึก จิตที่เป็นหนึ่งเดียว จิตเราถ้ารวมเป็นหนึ่งก็มีพลังมาก แต่เราไม่ควรเอาพลังจิตไปใช้ในทางลึกลับ แต่เอามาใช้ในทางที่ลึกซึ้ง ไสยศาสตร์เป็นเรื่องลึกลับ มันไม่มีประโยชน์ เราเอาสมาธิที่เกิดไปใช้ในเรื่องลึกลับซึ่งแทน

**ความสำเร็จทางโลกเป็นสิ่งดี แต่มันก็ไม่
ใช่เป็นสิ่งดีที่สุด ความสำเร็จทางธรรมคือ
การมีจิตใจที่เป็นอิสระจะสำคัญมากกว่า**

ถ้าไม่มีสมาธิก็จะทำอะไรไม่ดีสักอย่าง สมาธิ
สามารถใช้ได้ในขณะที่คนมีความทุกข์ หากเรามีสมาธิเรา
สามารถทนได้ สมาธิทำให้เราเข้มแข็ง คนอื่นรบกวนเราก็ทน
ได้ คนอื่นเยินเราก็สามารถทนได้ คนมีสมาธิก็จะนิ่ง มี
ความสงบทนกับความเคลื่อนไหว ความวุ่นวายได้ สมัยนี้
คนส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีสมาธิ เพราะใช้เวลาส่วนใหญ่ดูวิดีโอ
ดูโทรทัศน์มาก เราอ่านหนังสือได้เราต้องมีสมาธิ คนที่อ่าน
หนังสือแล้วมีสมาธิจะสามารถคิดอ่านจำได้นาน คนที่ฟัง
ดนตรีไทยฟังแล้วจิตนิ่ง ไม่เหนื่อย แต่ถ้าดนตรีสมัยใหม่
จะเดินตามจังหวะ ทำให้ใจวุ่นวาย ฉะนั้นเราต้องเลือกใช้สื่อ
เราจะอ่านหนังสือได้ต้องมีสมาธิ คนที่ชอบอ่านหนังสือ
สมาธิจะดีกว่าคนที่ไม่อ่านหนังสือเลย เพราะอ่านหนังสือ
ต้องใช้สมาธิและจะมีโอกาสสติมากกว่าคนไม่อ่านหนังสือหรือ
คนที่ใช้สื่อแบบไวไว เวลาจำก็สามารถจำได้แม่นกว่า และ
เวลาเราเขียนจดหมายให้แฟน จดหมายฉบับนั้นสามารถ
เก็บไว้อ่าน 10 ปีก็เก็บไว้ได้ แต่ถ้าส่งเพจอ่านแล้วก็ลบทิ้ง
ฉะนั้นจะเห็นว่าชีวิตปัจจุบันนี้ใช้อย่างง่ายดาย อย่างเมื่อก่อน
เวลาเลือกอะไรก็ตามจะเลือกอย่างพิถีพิถันใช้จนพังไปเลย
แต่เดี๋ยวนี้เลือกอย่างง่ายเปลี่ยนโทรศัพท์ยี่ห้อใหม่ คนมี
สมาธิก็จะไม่ใช่โทรศัพท์ยี่ห้อใหม่และไม่ใช้พลังงานมาก แต่ใช้
พลังจิตแทน เช่น ถ้าคนมีสมาธิเวลาพูดกับเขาๆ ก็จะได้ยิน
เพราะมีทั้งคนที่สมาธิในการฟังและคนที่สมาธิในการพูด
ไม่ต้องตะเบ็งเสียงไม่เช่นนั้นพูด 10 นาที ก็หมดแรง
คนฟังก็จะไม่ได้อะไรเลย พระพุทธเจ้าแสดงธรรมแต่พระ
อรหันต์ 1,250 รูป โดยไม่มีไมโครโฟน คนฟังทั้ง 1,250 คน
ยังฟังได้ สมัยนี้ 200 คน ไม่มีไมโครโฟนก็ยกแยะเพราะ
คนฟังไม่มีสมาธิ และหากมีอาจารย์สอนดีแค่ไหนถ้านักเรียน
ไม่มีสมาธิในการฟังก็สอนได้ไม่ดี แต่หากนักเรียนมีสมาธิ

ฟังอาจารย์ อาจารย์ที่สอนไม่ดีก็จะสามารถสอนได้ดี

5. ปัญหา ปัญหาแบ่ง 2 ประเภท ปัญหาทางโลก
และปัญหาทางธรรม เช่น ถ้าเรารู้ว่าเราจะทำงานอย่างไร
ให้สำเร็จ คำขายอย่างไรให้ได้กำไร รักษาพยาบาลให้คน
ไข้หาย นี่คือ ปัญหาทางโลก

ปัญหาทางธรรม คือ รู้เท่าทันความจริงหรือสิ่ง
ที่เรามีว่าเป็นเรื่องสมมุติหรือไม่ เราทำจริงจังแต่เราอย่าไป
ยึดมั่นเราจะได้ไม่ต้องยึดติด ลาก ยศ สรรเสริญ ความสุข
นั้นเป็นของสมมุติ เป็นของชั่วคราว เป็นของมายา ถ้าเรา
รู้เท่าทันตรงส่วนนี้เราจะไม่เสียใจ ไม่ศรัทธา แต่เราจะเย็นใจ
อยู่เรื่อยๆ ปัญหาทางธรรมทำให้เราไม่เสียที่ไม่พลาด เมื่อ
มีปัญหาทางธรรมแล้วจะรู้ว่าแม้ความสำเร็จทางโลกเป็นสิ่งดี
แต่มันก็ไม่ใช่เป็นสิ่งดีที่สุด ความสำเร็จทางธรรมคือ การมี
จิตใจที่เป็นอิสระจะสำคัญมากกว่า

โดยสรุปเพราะมีศรัทธาจึงเกิดความเพียร ความวิริยะ
เพราะพวกเพียรจึงเกิดสติคือมีความรู้ตื่นตัว เพราะมีสติต่อ
เนื่องจึงมีสมาธิ เพราะมีสมาธิจึงเข้าใจเรื่องนั้นได้จึงเกิด
ปัญญาขึ้นมา เพราะเรามีศรัทธาเราจึงจะวินิจฉัยว่าเรื่องที่
เราเคยนึกถึงมันดี มันจริงหรือไม่ ตอนแรกเราอาจเห็นว่าดี
แต่พอเราบรรลุธรรมจะเห็นว่าเรื่องนั้นมันเป็นเพียงเครื่องมือ
เท่านั้นมันยังไม่ใช่เรื่องจริง เช่นตอนที่เราอยู่ในทะเลนั้นเรา
จะเกาะเรือหรือแพไว้เพื่อให้เราอยู่ได้ แต่เมื่อเราขึ้นมาจนถึง
ตลิ่ง เรารู้ว่าตัวเองว่าเรือหรือแพสำคัญหรือไม่ เราจะ
มองว่ามันสำคัญในแง่ที่ช่วยให้เรารอดมาได้ แต่เราจะมานั่ง
เฝ้าแพ หรือยกแพขึ้นฝั่งหรือไม่ ก็ไม่ยก ฉะนั้นศรัทธาก็
ต้องมีปัญญากำกับ ส่วนปัญญาที่ปราศจากศรัทธา ถ้าไม่มี
ศรัทธาประกอบในตอนแรก ปัญญาทั้งหมดแต่ทำอะไรไม่ได้
ช่วยตัวไม่รอด รู้มากแต่ไม่ปักใจจึงไม่เกิดความสำเร็จยังมี
ความลังเลอยู่ ศรัทธาที่ขาดปัญญาก็จะลุ่มหลงได้ ปัญญาที่
ปราศจากศรัทธาก็จะเป็นคนชอบระแวง ไม่มีความสุขได้

หากมีสมาธิมากเกินไปโดยไม่มีสมาธิเพียรหากบั่น
ก็หยุดนิ่ง พอใจกับสิ่งที่เรามีแล้ว ก็จะกลายเป็นคนเฉื่อยชา
ได้ สมาธิจึงต้องมีความเพียรด้วยจึงจะไม่เป็นทุกข์ และต้อง
มีสติ สติเป็นตัวจัดสรรว่าควรทำอะไรจึงจะสำเร็จ มีความสุข

